

V Bruselu dne 10.4.2019
COM(2019) 195 final

**SDĚLENÍ KOMISE SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU,
EVROPSKÉ RADĚ, RADĚ, EVROPSKÉ CENTRÁLNÍ BANCE, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU, VÝBORU REGIONŮ A
EVROPSKÉ INVESTIČNÍ BANCE**

**Řešení dopadů vystoupení Spojeného království z Unie bez dohody: koordinovaný
přístup Unie**

**SDĚLENÍ KOMISE SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU,
EVROPSKÉ RADĚ, RADĚ, EVROPSKÉ CENTRÁLNÍ BANCE, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU, VÝBORU REGIONŮ A
EVROPSKÉ INVESTIČNÍ BANCE**

**Řešení dopadů vystoupení Spojeného království z Unie bez dohody: koordinovaný
přístup Unie**

1. Úvod

Dne 29. března 2017 oznámilo Spojené království svůj záměr vystoupit z Unie. Komise považuje i nadále za nejlepší východisko spořádané vystoupení Spojeného království z Unie na základě dohody o vystoupení, která byla schválena vládou Spojeného království a dne 25. listopadu 2018 potvrzena Evropskou radou (článek 50). Komise trvale směřuje své snažení k tomuto cíli. Přesto se pouhé dva dny před prodlouženou lhůtou 12. dubna 2019, kterou stanovila Evropská rada¹, pravděpodobnost neřízeného vystoupení výrazně zvýšila. Účelem tohoto sdělení je shrnout intenzivní přípravy na tento scénář, které probíhají již od roku 2017.

Komise všechny zúčastněné strany opakovaně upozorňovala (mimo jiné prostřednictvím tří sdělení o připravenosti na brexit ze dne 19. července 2018², 13. listopadu 2018³ a 19. prosince 2018⁴) na to, že brexit bez dohody by způsobil vážné obtíže. Toto posouzení se nezměnilo. V případě brexitu bez dohody nebude možné reprodukovat řádný přechod, který je stanoven v dohodě o vystoupení.

Orgány EU, správní orgány členských států na všech úrovních a všechny zúčastněné strany proto spolupracují na tom, aby dopady brexitu bez dohody zmírnily. Díky tomuto kolektivnímu úsilí je dnes EU na neřízené vystoupení připravena.

Byla přijata alternativní opatření na evropské a vnitrostátní úrovni, založená na obecných zásadách stanovených ve sdělení ze dne 13. listopadu 2018. Tato opatření nereprodukují výhody členství v Unii ani podmínky případného přechodného období, jež stanoví dohoda o vystoupení. Jedná se o opatření dočasné povahy, která Evropská unie přijala jednostranně na obranu svých zájmů. Plně respektují rozdělení pravomocí, jež stanoví Smlouvy, stejně jako zásadu subsidiarity.

V případě brexitu bez dohody poskytnou tato dočasná alternativní opatření Spojenému království prostor k řešení tří hlavních záležitostí souvisejících s oddělením, které jsou předpokladem pro jednání se Spojeným královstvím o dalším postupu. Jak uvedl předseda Juncker dne 3. dubna 2019 v Evropském parlamentu⁵, jde o tyto záležitosti: i) práva občanů EU-27 a občanů Spojeného království, kteří využili svého práva na volný pohyb v rámci Unie před vystoupením, budou muset být dále zachována a chráněna, ii)

¹ Rozhodnutí Evropské rady (EU) 2019/476 učiněné se souhlasem Spojeného království, ze dne 22. března 2019, o prodloužení lhůty podle čl. 50 odst. 3 Smlouvy o EU (Úř. věst. L 80I, 22.3.2019, s. 1).

² COM(2018) 556.

³ COM(2018) 880.

⁴ COM(2018) 890.

⁵ Prohlášení předsedy Junckera o vystoupení Spojeného království z Evropské unie pronesené na plenárním zasedání Evropského parlamentu v Bruselu dne 3. dubna 2019, http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-19-1970_en.htm.

Spojené království bude ještě muset splnit své finanční závazky, jež přijalo jako členský stát, a iii) bude ještě třeba nalézt řešení pro zachování míru na ostrově Irsko a integrity vnitřního trhu. Spojené království musí plně respektovat ducha a literu Velkopáteční dohody.

2. PŘÍPRAVY ALTERNATIVNÍCH PLÁNŮ JSOU DOKONČENY

Na přípravách na vystoupení Spojeného království se podílejí orgány a instituce EU a její vnitrostátní, regionální a místní orgány i hospodářské subjekty. Všichni tito aktéři byli vyzváni, aby se ujali svých povinností při přípravách na vystoupení bez dohody a zmírňování jeho nejzávažnějších dopadů.

Orgány a instituce EU a členské státy EU-27 se na brexit bez dohody aktivně připravují od prosince 2017. Kromě tří sdělení obsahujících politické pokyny ohledně přístupu, který je třeba sledovat, zveřejnila Komise 92 oznámení⁶, aby zúčastněným stranám a orgánům pomohla v přípravách. Rovněž předložila 19 legislativních návrhů, z nichž 18 bylo přijato a použijí se od data vystoupení a jeden – týkající se rozpočtu EU na rok 2019 – se použije se zpětnou platností od data vystoupení, jakmile bude finalizován⁷. Komise rovněž přijala 45 nelegislativních aktů v celé řadě oblastí politiky⁸.

Komise vedla s členskými státy EU-27 rozsáhlé technické diskuse jak o obecných aspektech práce týkající se připravenosti a alternativních opatření, tak o specifických odvětvových, právních a správních záležitostech. Zástupci Komise navštívili hlavní města všech členských států EU-27, aby objasnili otázky související s připraveností a alternativními opatřeními Komise a projednali vnitrostátní plány připravenosti a alternativní plány. Při návštěvách se ukázalo, že členské státy jsou na všechny varianty dobře připraveny.

Mezi klíčové oblasti, v nichž bylo potřeba vynaložit úsilí na přípravu alternativních opatření, patří práva občanů (sociální zabezpečení, práva na pobyt a cestování), doprava (základní propojení a bezpečnost), policejní a justiční spolupráce, správa nových vnějších hranic Unie se Spojeným královstvím, rybolov a rozpočet Unie. Unie a členské státy přijaly rovněž opatření v dalších vybraných oblastech.

Pokud jde o občany, členské státy po vzoru velkorysého přístupu doporučeného Komisí⁹ zajišťují i nadále právo na pobyt (dočasný nebo trvalý) státním příslušníkům Spojeného království, kteří mají v době vystoupení bydliště v EU.

Nároky občanů na sociální zabezpečení vztahující se ke Spojenému království, které vznikly před jeho vystoupením, jsou chráněny. Alternativní nařízení zajistí, aby se u osob, na něž se vztahuje, bez ohledu na jejich státní příslušnost dodržovaly zásady rovnosti zacházení, posuzování a sčítání skutečností nebo událostí nastalých a dob

⁶ https://ec.europa.eu/info/brexit/brexit-preparedness/preparedness-notice_cs

⁷ Očekává se, že Evropský parlament vyjádří s návrhem svůj souhlas na plenárním zasedání, které bude zahájeno 15. dubna 2019.

⁸ Další 19 nelegislativních aktů právě prochází procesem přijímání, který závisí na připomínkách podaných Spojeným královstvím a dalšími vnějšími aktéry.

⁹ Seznam práv na pobyt udělovaných státním příslušníkům Spojeného království ve státech EU je k dispozici na této internetové stránce Komise: https://ec.europa.eu/info/brexit/brexit-preparedness/residence-rights-uk-nationals-eu-member-states_en

pobytu, pojištění nebo práce dokončených před vystoupením¹⁰. Členské státy rovněž provádějí opatření na vnitrostátní úrovni s cílem zajistit, aby nároky těchto občanů na sociální zabezpečení byly chráněny i po vystoupení.

Unie rovněž souhlasila s tím, že státní příslušníci Spojeného království nebudou potřebovat vízum při cestě do EU na krátkodobý pobyt v délce do 90 dnů během jakéhokoli období 180 dnů za účelem podnikání nebo turistiky, pokud Spojené království poskytne všem občanům EU-27 totéž zacházení¹¹.

V platnosti jsou rovněž alternativní nařízení, jejichž cílem je zachovat základní dopravní spojení pro hlavní druhy dopravy: leteckou¹², železniční¹³ a silniční dopravu, a to osobní i nákladní¹⁴.

Po vystoupení Spojeného království z Unie nebude policejní a justiční spolupráce probíhat na základě práva EU, nýbrž na základě mnohostranných mezinárodních úmluv. Orgány a členské státy EU společně určily vhodné nástroje, které lze v této souvislosti použít. Členské státy vynaložily značné úsilí, aby zajistily, že tyto nástroje budou do data vystoupení funkční.

Členské státy úzce spolupracovaly s orgány EU na tom, aby zajistily zachování integrity vnitřního trhu, a to vytvořením odpovídající infrastruktury a prostředků k provádění celních formalit a kontrol a sanitárních a fytosanitárních kontrol zboží na hranicích.

Ve finančním sektoru bylo považováno za nezbytné zavést jen několik opatření EU s cílem minimalizovat rizika pro finanční stabilitu v Evropské unii. Toto rozhodnutí vycházelo ze společné analýzy rizik brexitu bez dohody, kterou vypracovaly Komise, Evropská centrální banka, Jednotný výbor pro řešení krizí a evropské orgány dohledu, a z analýzy sestavené společnou technickou skupinou Evropské centrální banky a Bank of England.

Pokud jde o rybolovné činnosti, přijatá opatření umožní pokračování recipročního přístupu plavidel Unie a Spojeného království do vod druhé strany po celý rok 2019¹⁵,

¹⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/500 ze dne 25. března 2019, kterým se stanoví alternativní opatření v oblasti koordinace sociálního zabezpečení po vystoupení Spojeného království z Unie (Úř. věst. L 85I, 27.3.2019, s. 35).

¹¹ Změna nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1806 ze dne 14. listopadu 2018, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni. Její formální přijetí proběhne během příštích dnů.

¹² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/494 ze dne 25. března 2019 o některých aspektech bezpečnosti letectví s ohledem na vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z Unie (Úř. věst. L 85I, 27.3.2019, s. 11) a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/502 ze dne 25. března 2019 o společných pravidlech zajišťujících základní propojení v letecké dopravě s ohledem na vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z Unie (Úř. věst. L 85I, 27.3.2019, s. 49).

¹³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/503 ze dne 25. března 2019 o některých aspektech železniční bezpečnosti a propojení s ohledem na vystoupení Spojeného království z Unie (Úř. věst. L 85I, 27.3.2019, s. 60).

¹⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/501 ze dne 25. března 2019 o společných pravidlech zajišťujících základní propojení v silniční nákladní a osobní dopravě s ohledem na vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z Unie (Úř. věst. L 85I, 27.3.2019, s. 39).

pokud Spojené království povolí plavidlům Unie přístup a bude dodržovat nařízení o rybolovných právech pro rok 2019¹⁶. Nestane-li se tak, budou mít rybáři EU k dispozici finanční podporu pro případ, že dojde k pozastavení jejich rybolovné činnosti¹⁷.

Všechna tato opatření zmírní na určitou dobu nejvážnější obtíže vzniklé neřízeným vystoupením Spojeného království, jak ukazuje graf v příloze 1 tohoto sdělení.

3. ROZPOČET NA ROK 2019 A DODATEČNÁ FINANČNÍ PODPORA

Komise přijala návrh alternativního nařízení, který stanoví, že vyplácení finančních prostředků ze souhrnného rozpočtu EU příjemcům ze Spojeného království může v průběhu roku 2019 pokračovat, pokud bude Spojené království pokračovat v odvádění rozpočtových příspěvků na rok 2019 a pokud umožní provádět nezbytné audity a kontroly¹⁸. Nebude-li Spojené království ochotné přispívat k financování rozpočtu na rok 2019, jak je stanoveno v návrhu alternativního nařízení, předloží Komise v přiměřené lhůtě návrh opravného rozpočtu, aby bylo možné odstranit vzniklou mezeru v oblasti financování. V této souvislosti Komise vyzývá Evropský parlament a Radu, aby návrh formálně přijaly.

Unie rozhodla, že i pokud tyto příspěvky nebudou poskytnuty, některé aktivity by měly v každém případě pokračovat. Program PEACE IV a program spolupráce Spojeného království a Irsko budou pokračovat, neboť poskytují nezbytnou podporu míru v Severním Irsku a Irsku¹⁹. Rovněž všechny probíhající činnosti v oblasti mobility ve vzdělávání v rámci programu Erasmus+, jichž se Spojené království účastní a které byly zahájeny před datem vystoupení, mohou být dokončeny, aby se zabránilo vzniku komplikací pro studenty i pro instituce, které je vysílají a přijímají²⁰.

Podnikatelské organizace a zúčastněné strany uvedly, že ke zmírnění negativních hospodářských důsledků neřízeného vystoupení Spojeného království z Unie může být nutná finanční podpora Unie. Dopady vystoupení bez dohody se projeví v celé Evropské unii, je však zjevné, že určité regiony a hospodářská odvětví postihnou ve větší míře.

¹⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/498 ze dne 25. března 2019, kterým se mění nařízení (EU) 2017/2403, pokud jde o oprávnění k rybolovu pro rybářská plavidla Unie ve vodách Spojeného království a rybolovné operace plavidel Spojeného království ve vodách Unie (Úř. věst. L 85I, 27.3.2019, s. 25).

¹⁶ Nařízení Rady (EU) 2019/124 ze dne 30. ledna 2019, kterým se pro rok 2019 stanoví rybolovná práva pro některé rybí populace a skupiny rybích populací (Úř. věst. L 29, 31.1.2019, s. 1), a nařízení Rady (EU) 2018/2025 ze dne 17. prosince 2018, kterým se pro roky 2019 a 2020 stanoví rybolovná práva na některé populace hlubinných druhů ryb pro rybářská plavidla Unie (Úř. věst. L 325, 20.12.2018, s. 7).

¹⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/497 ze dne 25. března 2019, kterým se mění nařízení (EU) č. 508/2014, pokud jde o některá pravidla týkající se Evropského námořního a rybářského fondu po vystoupení Spojeného království z Unie (Úř. věst. L 85I, 27.3.2019, s. 22).

¹⁸ Návrh nařízení Rady o opatřeních týkajících se plnění a financování souhrnného rozpočtu Unie v roce 2019 v souvislosti s vystoupením Spojeného království z Unie (COM(2019) 64 final). Návrh byl schválen Radou.

¹⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/491 ze dne 25. března 2019 s cílem umožnit pokračování programů územní spolupráce PEACE IV (Irsko-Spojené království) a Spojené království-Irsko (Irsko-Severní Irsko-Skotsko) v souvislosti s vystoupením Spojeného království z Unie (Úř. věst. L 85I, 27.3.2019, s. 1).

²⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/499 ze dne 25. března 2019, kterým se stanoví pravidla pro pokračování probíhajících činností spojených se vzdělávací mobilitou v rámci programu Erasmus+, zřízeného nařízením (EU) č. 1288/2013, v souvislosti s vystoupením Spojeného království z Unie (Úř. věst. L 85I, 27.3.2019, s. 32).

Za prvé, členské státy sousedící se Spojeným královstvím ponесou významné náklady. Kontroly související s celními předpisy, sanitárními a fytosanitárními předpisy a dalšími normami v oblasti bezpečnosti a zabezpečení budou sice muset provádět všechny členské státy, ovšem v některých z nich bude jejich objem výrazně větší. Tyto státy proto musely zřídit nová stanoviště hraniční kontroly nebo modernizovat stanoviště stávající. Za druhé budou ekonomické náklady obzvláště vysoké v odvětvích, která jsou nejvíce v kontaktu se Spojeným královstvím. Je tomu tak například u vývozců zemědělských a potravinářských výrobků, kteří se zaměřují na trh Spojeného království, rybářských podniků, které jsou závislé na přístupu do jeho vod, a podniků v oblasti cestovního ruchu v regionech, které jsou oblíbené u turistů ze Spojeného království. Za třetí se v průběhu přípravných prací Komise ukázalo, že malé a střední podniky obchodující se Spojeným královstvím jsou pro přípravu na brexit vybaveny hůře než velké podniky. Některé malé a střední podniky totiž nemají správní a právní kapacitu k provádění úplného alternativního plánu.

Přestože je jasné, že finanční podpora bude nutná, je třeba vzít v úvahu omezení, která vystoupení bez dohody způsobí. Komise opakovaně konstatovala, že Spojené království zůstává ve všech scénářích vázáno svými finančními závazky vůči Evropské unii, a obdobně bude Evropská unie ctít vlastní finanční závazky vůči Spojenému království, a to i v případě vystoupení bez dohody.

Na tomto základě Komise prozkoumala, jak by mohly být v případě brexitu bez dohody využity stávající programy a nástroje z rozpočtu Unie (po případných nezbytných úpravách). Cílem je v rámci dostupných finančních prostředků zmírnit dopady v oblastech, v nichž by byly nejsilnější. Tato opatření budou navržena po řádném zvážení úprav na výdajové a příjmové straně rozpočtu EU, které by mohly být důsledkem neřízeného vystoupení, a s plným využitím stávajících rozpočtových nástrojů a dostupných zdrojů. Úpravou některých strukturálních fondů, aktivací opatření proti narušení zemědělských trhů na základě nařízení o jednotné společné organizaci trhů²¹ (včetně využití veškerých finančních zdrojů) a s využitím specifických nástrojů, jako je Program pro konkurenceschopnost podniků a malých a středních podniků (COSME), Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci (EFG), Fond solidarity a Evropský fond pro strategické investice (EFSI), by v případě vystoupení bez dohody mohlo být z rozpočtu EU uvolněno další cílené financování.

Pokud jde o bezprostřednější pomoc dotčeným zúčastněným stranám, jako jsou například malé a střední podniky s významnou expozicí vůči Spojenému království, nabízejí pravidla EU pro státní podporu flexibilní řešení pro vnitrostátní podpůrná opatření.

4. POKYNY KE KOORDINOVANÉMU PŘÍSTUPU PO NEŘÍZENÉM VYSTOUPENÍ

Jednota a solidarita, kterou členské státy EU-27 projevily v průběhu jednání se Spojeným královstvím a příprav na jeho vystoupení, posloužila – navzdory rozdílné míře ekonomické expozice jednotlivých států Unie vůči Spojenému království – společnému účelu. Je zásadní, aby kroky podniknuté po neřízeném vystoupení zůstaly koordinované a konzistentní. Tato jednota posiluje účinnost veškerých nápravných opatření, chrání naše společná pravidla a rovné podmínky a zvyšuje předvídatelnost pro ty nejvíce postižené, přičemž pomáhá zachovat cíle Unie pro jednání o budoucích vztazích se

²¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují nařízení Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007 (Úř. věst. L 347, 20.12.2013, s. 671).

Spojeným královstvím. Je proto nutné se zdržet uzavírání dvoustranných dohod mezi členskými státy a Spojeným královstvím.

Komise dnes s cílem poskytnout členským státům dodatečnou podporu při provádění alternativních opatření poskytuje další pokyny v pěti klíčových oblastech. Tyto pokyny pomohou zajistit hladké provádění alternativních opatření a přispějí rovněž k dosažení a zachování koordinovaného přístupu, pokud jde o:

- práva občanů na pobyt a jejich nároky na sociální zabezpečení,
- policejní a justiční spolupráci v trestních věcech,
- léčivé přípravky a zdravotnické prostředky,
- rybolovné činnosti a
- ochranu údajů.

Pokud to bude nutné, poskytne Komise další pokyny. Aby mohla pokračovat transparentní a intenzivní spolupráce, kterou se vyznačovalo období vyjednávání, je Komise členským státům EU-27 i nadále k dispozici pro projednávání záležitostí týkajících se dopadů vystoupení bez dohody. V období po vystoupení by měly členské státy informovat Komisi i sebe navzájem o veškerých dalších problémech, které vzniknou (ať očekávané, či neočekávané), a osvědčených postupech k jejich řešení, aby z nich mohly těžit všechny členské státy. Na období bezprostředně po vystoupení zřídila Komise telefonické centrum pro správní orgány členských států, které díky němu získají přístup k odborným znalostem Komise. Občané, podniky a další zúčastněné strany v EU se mohou s jakýmkoli dotazem obrátit na službu Europe Direct (bezplatné telefonní číslo 00 800 6 7 8 9 10 11 z kteréhokoli místa v EU).

5. ZÁVĚR

Od referenda, které proběhlo ve Spojeném království dne 23. června 2016, se Unie vyjadřovala konzistentně v tom smyslu, že rozhodnutí Spojeného království vystoupit z Unie lituje, avšak respektuje je. Komise je i nadále přesvědčena, že nejlepší možností je spořádané vystoupení v souladu s dohodou o vystoupení. Neřízenému vystoupení však lze zabránit pouze v případě, že Spojené království dohodu o vystoupení ratifikuje.

EU proto přijala nezbytná opatření, aby byla připravena na vystoupení bez dohody, a současně je stále odhodlána se tohoto výsledku vyvarovat. Jednota a solidarita mezi členskými státy bude i nadále nezbytná, aby bylo možné reagovat na problémy, které vzniknou, a nadále prosazovat základní hodnoty Unie.